

Taide- ja kulttuurikentän vinkit kunnille:

KUINKA KUNTA VOI TUKEA JA TUOTTA TAIDETTA JA KULTTUURIA MYÖS KORONA-AIKANA

Monessa kunnassa koronavirus on sulkenut kulttuurilaitoksia ja kulttuuripalveluita, mikä on heikentänyt taiteen saavutettavuutta ja taiteen ammattilaisten toimeentuloa. Kunnat voivat kuitenkin tukea kulttuurialaa, taiteilijoiden toimintaa ja kuntalaisten pääsyä taiteen äärelle monin tavoin, usein varsin maltillisin taloudellisin lisäpanostuksin. [Myös Kuntaliitto suosittaa kuntia tukemaan koronan vuoksi vaikeuksiin joutuneita kulttuuri- ja sivistyspalveluja tuottavia toimijoita.](#) Moni kunta on jo löytänyt kekseliäitä ratkaisuja kulttuuripalvelujen tarjoamiseksi ja kulttuurialan ammattilaisten työllistämiseksi korona-aikana.

Kokosimme alle hyviä ja esimerkkejä ja toimiviksi todettuja käytäntöjä.

1. Paljon kulttuuripalveluita siirtyy nyt luontevasti verkkoon. Teatteriesityksiä, näyttelyitä, keikkoja ja lastenkulttuuria esitetään digitaalisilla alustoilla ja välitetään koteihin perheiden, ikäihmisten ja kaikkien suomalaisten nautittavaksi. Esimerkiksi [Espoon kaupunki tarjoaa laajasti sivuillaan tasokasta digitaalista kulttuuria koko Suomelle.](#)

Nopeasti omaksutut uudet kanavat lisäävät hienosti taiteen saavutettavuutta, samalla kun ne tarjoavat ammattitaiteilijoille uusia yleisöjä ja mahdollisuuden esitellä työtään. Tärkeää on kuitenkin muistaa myös taiteilijoiden tekijänoikeudet, kun heidän taideteoksiaan ja luovia sisältöjään esitetään verkossa. Katso vinkkimme lopussa.

2. Kulttuurisisältöjen tilaaminen ammattitaiteilijoilta työllistää kunnissa työskenteleviä taiteilijoita haastavana aikana ja tuo taidetta kuntalaisten saataville. Taidetta voi tilata niin kirjailijoilta, sirkustaiteilijoilta, julkisen taiteen tekijöiltä kuin tanssijoilta. Esimerkiksi Jyväskylässä kaupunki kustansi eristyksissä oleville vanhuksille [ikkunan takana pihalla esitettävää teatteria](#) ja Uusikaupunki tuotti [paikallisten muusikoiden striimatun konsertin.](#)

3. Kulttuurilaitosten toimintaa on tärkeää ylläpitää myös kriisin aikana, koska tarvitsemme kulttuuripalveluita ja niiden tuottajia myös sen jälkeen. Museoiden, gallerioiden tai teattereiden ovien sulkeutuminen ei tarkoita, että niiden muut toiminnot lakkaisivat. Esimerkiksi yhteistä kulttuuriperintöämme vaalivien museoiden toiminnasta yleisötyötä on 30 prosenttia. On tärkeää, että emme anna taidealan pienten tai isojen organisaatioiden kaatua haastavalla hetkellä.

Helsingissä osan kulttuuripalveluiden työntekijöiden toimenkuvia on muutettu tukemaan kriisinhoitoa. [Orkesterimuusikot ja kirjastolaiset esimerkiksi soittavat ikäihmisille](#), kyselevät palvelujen tarvetta ja kuljettavat ruokakasseja kotiin.

4. Kulttuurin kenttää on tehokasta tukea myös suurin avustuksin, kuten toimijoille kohdistetuilla apurahoin tai lisärahoituksin. Jos mahdollista, iso kädenojennus toimijoille on olla perimättä jo myönnettyjä avustuksia takaisin, vaikka niiden käyttötarkoitus tai käyttöaika tilanteen vuoksi muuttuisi. [Hyvää esimerkkiä on näyttänyt esimerkiksi Oulu.](#) Samoin toimii myös opetus- ja kulttuuriministeriö valtionavustusten osalta.

5. Monet ammattitaiteilijat tekevät säännöllisesti opetustyötä taiteen perusopetuksessa, kansalaisopistoissa ja eri tason oppilaitoksissa. Monien opetustehtävien peruunnuttua taiteilijoita voi ottaa mukaan esimerkiksi etäopetusmateriaalien laatimiseen. Esimerkiksi [Seinäjoella kulttuuripalvelut toimivat etäopetuksen tukena](#) ja palvelevat opettajia heidän toivomallaan videomateriaalilla.

Taiteilijoita voi työllistää myös esimerkiksi etätyöpajoilla tai muilla tempauksilla, joilla kannustetaan kuntalaisia tekemään myös itse taidetta. Kuntalaisia on innostettu taiteen tekemiseen esimerkiksi [Kärsämäellä](#), jossa asukkaita haastettiin tekemään pihataidetta.

6. Kunnat voivat myös tarjota tukeaan tarjoamalla kunnan omistamissa kiinteistöissä toimiville kulttuuritoimijoille ja taiteilijoille vuokrahuojennuksia. Esimerkiksi Helsingin kaupungin omistama kiinteistöyhtiö [Kaapelitalo ei tällä hetkellä peri vuokria kulttuurialan vuokralaisiltaan](#).

7. Kunta voi myös lisätä eri toimijoiden ja sektorien välistä yhteistyötä kulttuuripalveluiden tuottamisessa. Esimerkiksi Kotkassa [kaupunginteatterin ja kulttuuri- ja tapahtumapalveluiden yhteistyönä on avattu virtuaalinen kulttuurihotelli](#) kaikkien kaupunkilaisten iloksi.

P.S. Muista tekijänoikeudet!

Matkalla ideoinnista toteutukseen on hyvä pysähtyä hetkeksi myös tekijänoikeuskysymyksiin.

Oletko aikeissa käyttää jo olemassa olevia teoksia? Muistathan, että yhteen käyttötarkoitukseen annettu lupa ei välttämättä kata uusia käyttötapoja, ja teosten välittäminen internetissä edellyttää lupaa oikeudenhaltijoilta. Tarkista olemassa olevien sopimusten kattavuus ja hanki tarvittavat luvat.

Jos olet tilaamassa uutta teosta tai tuottamassa projektia, mieti, millaisia teoksia niiden lopputuloksena syntyy ja kenellä on niihin mahdollisesti oikeuksia. Muista varsinaisten tekijöiden lisäksi myös ns. lähioikeuksien haltijat, kuten esimerkiksi esittävät taiteilijat. Missä ja millä tavoin aiot valmista tuotantoa tai tilattua teosta hyödyntää? Kuinka pitkään? Oikeuksista on hyvä sopia aina kirjallisesti.

Tekijänoikeudet huomioimalla osoitat arvostusta luovaa työtä tekeviä kohtaan ja he saavat korvauksen tekemästään työstä.

Tekijänoikeusjärjestöt auttavat mielellään kaikissa tekijänoikeudellisissa kysymyksissä. Niistä saa usein myös suoraan tarvittavat luvat. Suomessa on seitsemän tekijänoikeusjärjestöä:

[APFI](#) (av-tuottajat)

[Filmex](#) (näyttelijät)

[Gramex](#) (musiikki: esittävät taiteilijat ja äänitteiden tuottajat)

[Kopioisto](#) (av, kirja-ala, lehdet ja kuvat; tekijänoikeudet opetuksessa)

[Kuvasto](#) (visuaalisen alan taiteilijat)

[Sanasto](#) (kirjallisuus)

[Teosto](#) (musiikki: säveltäjät, sanoittajat, sovittajat ja musiikin kustantajat)

Yleistä neuvontaa tekijänoikeudesta saa myös Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskuksesta (TTVK): info@ttvk.fi

Yhteistyöterveisin,

Valtakunnallisten taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö Forum Artis: forumartis.fi

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö Kultra ry: kulttuurijataide.fi

Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry (TTVK): ttvk.fi